
Datum : 20 maart 2017
Kenmerk : ASD20170004
Aan : het college van B en W van de Gemeente Oss
Betreft : Ongevraagd advies transformatie jeugdzorg

Geacht college,

Op 22 februari jl. troffen wij op ibabs de informatienota met de titel "Inkoop en transformatie specialistische jeugdhulp in de regio Noordoost Brabant" aan. Het is goed om te lezen dat de gemeente de problemen in de jeugdzorg erkent en daar actief met de regiogemeenten actie op onderneemt. Op de informatieavond op 14 maart over de transformatieopgaven kwam duidelijk de intentie over dat de zorgaanbieders en de gemeenten met een gezamenlijk plan willen komen.

Hoewel de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) niet hierover om advies is gevraagd hebben wij toch een aantal kanttekeningen en adviezen die wij meegeven ten behoeve van de uitwerking van de voorgestelde plannen.

De jeugdigen en hun ouders/opvoeders

Het valt ons op dat de informatienota niet vanuit de cliënt is geschreven. De cliënt heeft behoefte aan de juiste zorg, op maat en op tijd.

Dat is een ander uitgangspunt dan "*minder specialistische zorg. En de specialistische zorg moet bestaan uit meer ambulante vormen en gezinsgerichte hulp. enz.....*". (zie onder kopje; *Waarover informeren*) Het is immers nog maar de vraag of daarin de oplossing van de problemen in de jeugdzorg gezocht moet worden.

De presentatie 14 maart was ook volledig systeem-gericht.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Formuleer beleidsuitgangspunten vanuit de cliënt en toets de oplossingsrichtingen aan deze uitgangspunten.

Er zijn geen kinderen in de knel gekomen

Meerdere malen treffen wij in de tekst aan dat er geen kinderen in de knel zijn gekomen. Wij gaan er zeker van uit dat alle professionals en gemeenten hun uiterste best hebben gedaan om geen kind in de knel te laten komen. Wij denken echter dat u dit niet zo stellig kunt beweren. Het feit dat er geen incidenten in de pers zijn verschenen maakt niet dat er geen kinderen in de knel zijn geweest. Zowel vanuit de wijkteams en het onderwijs als vanuit de organisaties en cliëntenraden ontvangen wij signalen dat er lange wachttijden zijn, met name voor kinderen met complexe problematiek en kindermishandeling. Ons is bekend, dat er hard gewerkt wordt aan het verminderen van de wachttijden bij aanmeldingen bij wijk/ sociale teams. Echter, ons is medegedeeld dat de gemeente geen actueel inzicht heeft in de wachttijden van de jeugdzorgaanbieders en de Raad voor de Kinderbescherming. Deze informatie is

ook niet bekend bij de zorgbemiddelaars van de gemeenten. Wellicht zou inzicht in deze wachtlijsten en wachttijden meer kunnen zeggen over de knelpunten. Op 14 maart is tijdens de presentatie gesproken over een dashboard. Een goed initiatief. Reken vervolgens zorgaanbieders niet zomaar af op hun wachtlijst. Dat werkt schijnoplossingen in de hand. Doe gezamenlijk inhoudelijk onderzoek naar de reden van de wachtlijsten.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Richt zo spoedig mogelijk een dashboard "wachtlijsten en wachttijden" in en volg de ontwikkelingen daarin. Analyseer de wachtlijstgegevens in samenhang met het gehele jeugdveld en formuleer van hieruit beleid om te lange wachttijden te voorkomen.

Samenwerken

In de inleiding op pag. 2 staat dat jeugdzorgaanbieders indringend met elkaar moeten samenwerken. Wij zijn dat met u eens. Echter wat geven de zorgaanbieders zelf aan dat de voorwaarden zijn om die samenwerking tot stand te laten komen?

Wij denken dat die samenwerking alleen succes heeft als daadwerkelijk de hulpvragen van de jeugdigen en hun ouders/opvoeders het uitgangspunt mogen zijn. Wij denken dat de organisaties goed kunnen aangeven wat zij nodig hebben om inderdaad weer vanuit cliëntbelang te kunnen samenwerken.

Hierbij valt te denken aan uitgaan van vertrouwen en garanties vooraf geven over baanbehoud in de sector en een vangnet creëren voor financiële knelpunten bij verandering van beleid. Vraag nadrukkelijk om elkaar ook te gunnen dat ieder doet, waar hij/zij als organisatie goed in is, in plaats van in de concurrentie te vervallen.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Sluit organisatiebelangen zoveel mogelijk uit om recht te kunnen doen aan de inhoudelijke discussie.

Op de presentatie 14 maart werden vooral systeem-oplossingen aangegeven in de samenwerking. Systemen zijn noodzakelijk ter ondersteuning van de uiteindelijke bedoeling. Echter willen we echt tot verandering komen dan zal ook enorm geïnvesteerd moeten worden op een cultuurverandering in de uitvoering om niet in oud (verwijs- en hulpverlenings-)gedrag te blijven steken.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Maak een gezamenlijk plan op cultuurverandering en verandering in gedrag in de uitvoering.

Er zijn voorstellen gedaan om weer gezamenlijke casus-overleggen in te richten. Deze zouden met vertegenwoordigers van diverse organisaties worden ingericht.

Wij dringen er bij deze op aan om vooral *met* en niet *over* de cliënt te overleggen en ook samen met de betrokken hulpverlener(s). Elke informatieoverdracht brengt informatieverlies met zich mee. Laat de cliënt zoveel mogelijk haar/zijn eigen regie behouden.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Start direct met casus-overleggen met de cliënt en betrokken hulpverleners juist ook bij zeer complexe casussen.

Integraliteit

In het hele stuk missen wij de aansluiting met andere sectoren. Integraliteit moet niet alleen gezocht worden in jeugdzorgland. De winst van de transformatie zou juist moeten zijn dat de oplossing mede gezocht kan worden in bijvoorbeeld passende, betaalbare huisvesting bij (vecht-)scheidingen en voor jongeren of bij het realiseren van initiatieven die perspectief bieden voor jeugdigen qua opleiding, werk en inkomen. Ook kan het bijvoorbeeld gebeuren, dat een hulpvraag meer het probleem van de ouders is dan van het kind en zal de oplossing meer in het volwassenencircuit gezocht moeten worden. In dergelijke gevallen is een integrale aanpak met andere sectoren van belang.

Ook het zoeken van oplossingen in het op- en afschalen van specialistische zorg naar de lokale BJG's is te beperkt.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Relateer het jeugdzorgbeleid ook aan andere sectoren.

Kindermishandeling

Wij missen het thema veiligheid. De slachtoffers van nu kunnen de daders van morgen zijn. Wij hebben de plicht om de kinderen die mishandeld worden bescherming en de juiste zorg te bieden. De vaak complexe zorg voor deze doelgroep moet gezien worden als preventie op de langere termijn!

Juist de kinderen die jeugdzorg het hardste nodig hebben, staan het langste in de wachtrij door de stapeling van wachttijden bij het BJG, de Raad voor de Kinderbescherming, de Kinderrechter, de gezinsvoogd, en uiteindelijk bij de zorgaanbieder. Het lijkt wel alsof de zorg voor deze kinderen het sluitstuk is van de jeugdzorg.

Wij geven u in overweging om juist het aanbod voor deze kwetsbare groep prioriteit te geven in plaats van de lichte problematiek.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Geef prioriteit aan kindermishandeling.

Preventie

Maak de keuze om de preventie voornamelijk te richten op de meest risicovolle groepen, zoals bijvoorbeeld gezinnen met een andere culturele achtergrond of in gezinnen die in armoede leven.

Zoek naar nieuwe en efficiënte manieren van preventie waaronder het gebruikmaken van social media/ online-hulpverlening etc. Vind nieuwe mogelijkheden om de BJG's te ontlasten van de hulpverlening voor lichte problematiek ten behoeve van de zwaardere en complexe problematiek.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Kies gericht voor preventie op meest risicovolle groepen/problematiek. Maak gebruik van social media en onlinehulpverlening.

Administratieve last

Wij vragen uw aandacht voor de administratieve zaken die komen kijken bij het aangaan van een beschikking en zorgovereenkomst. Een beschikking zou voor

onbepaalde tijd afgegeven moeten kunnen worden of voor een periode passend bij de inhoud van de zorg. Dit maakt dat de aanvragen niet elk jaar verlengd hoeven te worden wat minder stress voor de cliënt betekent, minder administratie voor de BJJ's, zorgaanbieders, gemeente en SVB. Bij langdurige beschikkingen kunnen tussentijdse evaluaties door het BJJ gedaan worden. Dit zal een heel stuk van de wachttijd problematiek bij de BJJ's oplossen.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Geef verleningsbeschikkingen af voor de duur van de benodigde zorg. Zorg er bij iedere beleidsaanpassing voor, dat deze geen extra bureaucratie of vertraging in het hulpverleningstraject veroorzaakt.

Wat geven cliënten zelf aan

Cliënten geven aan;

- dat zij nog steeds niet goed weten waar ze voor wat moeten zijn.
- dat ook professionals, of medewerkers van de gemeente dat vaak niet weten
- dat hij/zij druk ervaart en daarmee herstel wordt belemmerd wanneer zorg gebonden is aan een tijdslimiet; immers wat gaat er daarna gebeuren
- dat geldt vooral als verblijf is gekoppeld aan die zorg
- dat wisselingen van woonplek en woonomgeving voor het kind dramatisch kunnen zijn
- dat er een vangnet zou moeten zijn als het kind 18 wordt en daarmee in allerlei andere regelgeving valt
- dat de eisen die aan cliënten worden gesteld vaak niet haalbaar zijn, cliënten passen niet altijd in het juiste hokje
- dat lange wachttijden de belangrijkste oorzaak zijn van mismatch en discontinuïteit van zorg
- dat hulpverleners en indicatiestellers het meer hebben over uit welk potje de financiering moet komen dan dat er geluisterd wordt naar de vraag van de cliënt.
- dat je als kind uit de jeugdzorg altijd een stempel met je meedraagt.
- dat het kind gezien wil worden, ergens bij wil horen en aangesproken wil worden op haar /zijn kwaliteiten en eigen oplossend vermogen.

Neem deze signalen mee in het zoeken naar oplossingen voor de knelpunten in de jeugdzorg.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Formuleer de uitgangspunten voor de toets van de oplossingsrichting onder andere uit deze signalen die cliënten afgeven.

Ten slotte

De jeugdzorg heeft veel te verduren gehad.

Cliënten hebben de laatste tijd met te veel wisselingen van personeel te maken gehad, met mensen die de weg niet weten en met afspraken die weer opnieuw uitgevonden moesten worden. Hopelijk is nu de tijd aangebroken om weer de diepte in te kunnen gaan en het over de kwaliteit van jeugdzorg te hebben.

De Adviesraad Sociaal Domein adviseert: Deel dit ongevraagd advies met de gemeenteraad.

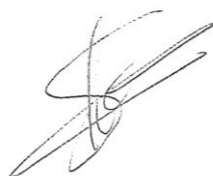
Betrek de Adviesraad Sociaal Domein bij het vervolg van dit traject en stel ons op de hoogte van het ontvangst van dit advies.

Graag vernemen wij uw reactie op ons ongevraagd advies.

Met vriendelijke groet,

Jaap Kool, voorzitter
Adviesraad Sociaal Domein

Ellen Roskes
Voorzitter kenniskring Jeugd